

Nr 253.

Av herr **Andersson, Elof, m. fl.**, angående lagstiftning till arbetsfredens främjande m. m.

Vid 1934 års riksdag väcktes ett stort antal motioner angående lagstiftning till arbetsfredens bevarande. Med anledning av dessa motioner hemställde andra lagutskottet — i sitt utlåtande nr 51 — att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en allsidig och förutsättningslös utredning rörande de åtgärder på föreningsrättens och arbetsrättens områden, som kunna vidtagas i syfte att rättsligen utbilda arbetsgivarnas och arbetarnas fackliga föreningsväsen och att främja arbetsfreden, samt utan tidsutdräkt för riksdagen framlägga de förslag vartill utredningen kan föranleda. Denna hemställan bifölls av båda kamrarna, varefter riksdagen avlät skrivelse till Kungl. Maj:t med ovan angivna innebörd.

Riksdagens skrivelse anmälades i konselj den 31 december 1934, varvid tre sakkunniga utsågos för verkställande av en av statsministern i en utförlig motivering förordad förberedande utredning angående ingripanden från samhällets sida på vissa områden av det ekonomiska livet.

Det sålunda igångsatta utredningsarbetet skall enligt statsministerns förklaring omfatta ett stort antal, synnerligen svårlösta och djupt ingripande spörsmål. Redan av denna anledning måste utredningen komma att kräva en avsevärd tid, under vilken de speciella arbetsfredsfrågorna skulle få vänta på sin lösning. Ett sådant dröjsmål är enligt vår mening ägnat att ingiva allvarliga bekymmer och stark oro.

Utan att ingå på någon granskning av de för de sakkunniga lämnade direktiven och utan att förneka, att det ur samhällslugnets synpunkt vore bäst, om de av en arbetsfredslagstiftning närmast berörda medverkade till dess genomförande och omfattade den med förtroende, våga vi göra gällande, att vissa av de spörsmål på hithörande område, vilka vid 1934 års riksdag motionsvis framfördes, äro av sådan innebörd, att de kunna och böra lösas utan att avvakta slutförandet av det stora utredningsarbetet. Regeringen har själv ansett åtskilliga av de frågor, som angå förhållandena på arbetsmarknaden, vara av sådan art, att förslag i desamma kan föreläggas riksdagen utan att ställas i samband med de ekonomiska spörsmål, som nu lagts under utredning. Sålunda har i trontalet vid årets riksdag förebadats förslag till lagstiftning om vissa ekonomiska stridsåtgärder, varmed torde åsyftas det lagförslag, över vilket den 2 november 1934 lagrådets utlåtande beslöts skola inhämtas. Vid samma tillfälle fattades enahanda beslut rörande ett förslag till lag angående tillägg till lagen den 28 maj 1920 om medling i arbetstvister. Sistnämnda förslag avser in-

förande i lagstiftningen av bestämmelser om viss underrättelseplikt, som skulle åligga parterna i en arbetstvist vid tillämnad arbetsinställelse (s. k. varsel). Alldeles samma fråga upptages i de motioner, som föranlett riksdagens ovan berörda skrivelse år 1934.

Vi hysa den bestämda meningen att även åtskilliga andra av de arbetsfredsfrågor, som berördes i andra lagutskottets utlåtande nr 51 år 1934, äro av den innebörd, att de med alldeles samma rätt som de frågor, vilka av Kungl. Maj:t komma att föreläggas årets riksdag, kunna upptagas till behandling utan samband med det stora ekonomiska utredningskomplexet.

De frågor vi särskilt äsyfta äro dels de, som avse införande av bestämmelser till förhindrande av förhastade beslut om arbetsinställelser liksom till förebyggande av att framlagda medlingsförslag utan tillräcklig majoritet förkastas, dels också de, som sammanhånga med införande av en beredskapslagstiftning i arbetsfredens intresse, avsedd att komma till användning vid extraordinära tillfällen.

Den allmänna opinionen i vårt land kan förvisso icke känna sig tillfreds med att dessa spörsmål till en oviss framtid undanskjutas. Vid så gott som varje större och mera långvarig arbetskonflikt har det klart framgått, att det hittills tillämpade förfaringsättet lämnar rum för allvarliga anmärkningar. Alltför ofta igångsättas omfattande arbetsinställelser utan att en mot lägets allvar svarande omsorgsfull prövning ägt rum. Trots ett utomordentligt förtjänstfullt arbete av statens förlikningsmän och särskilt tillsatta kommissioner visar det sig också ej sällan, att en fredlig uppgörelse förhindras av en minoritet inom den grupp av arbetare, varom fråga är. Med hänvisning till den motivering, som anförts i motionerna nr 148 och 241 i första kammaren samt 287 och 496 i andra kammaren vid 1934 års riksdag, vilja vi hemställa att till omedelbar prövning upptages frågan, vilka bestämmelser, som kunde införas för att förekomma beslut om strejk eller lockout utan anslutning av en allmänna mening inom vederbörande organisation och förhindra en minoritet inom en organisation att tvinga det stora flertalet medlemmar ut i en arbetsinställelse. Lika angeläget är det att förhindra att avgörandet om ett framlagt medlingsförslag blir beroende på tillfälliga omständigheter, liksom att förebygga att ett förlikningsförslag, som inbegriper en kombination av kollektivavtal, kan vräkas genom motstånd från ett eller annat mindre förbund.

I samtliga dessa fall torde särskilt böra undersökas, vilka krav på kvalificerad majoritet bland de röstande och bland de röstberättigade, som skulle kunna uppställas. Uppenbart är, att de bestämmelser, som i nu omnämnda hänseenden skola införas, i lika mån måste avse att reglera förhållandena för arbetsgivare och arbetare. Det synes oss icke vara omöjligt att vidtaga en lösning av nu berörda speciella frågor utan att avvakta genomförande av den föreningsrättsliga lagstiftning i stort, vilken ännu länge synes låta vänta på sig.

Mycket angeläget anse vi det även vara, att staten i god tid skaffar sig medel, som göra det möjligt att vid extraordinära tillfällen under utbrutna eller hotande storkonflikter eller andra konflikter av allvarligare beskaffenhet vidtaga sådana ingripanden, som ur det allmännas synpunkt kunna bli va oundgängligen erforderliga. De nödvändiga medlen böra icke skapas vid konflikttillfället utan finnas på förhand utformade och ställda i beredskap. Med hänvisning till motiveringen i motionerna nr 242 i första kammaren och nr 497 i andra kammaren vid 1934 års riksdag hemställa vi om utredning och förslag till en beredskapslagstiftning av angiven innebörd.

Först en noggrann utredning kan utvisa vilka maktmedel som för angivet ändamål böra ställas till statens förfogande. Redan nu kunna dock påpekas vissa nära till hands liggande medel. Sålunda kan det tänkas, att förbud för visst tillfälle eller för viss kortare tidsperiod utfärdas mot sympatiststrejk eller sympatilockout, alltså hindrande en utvidgning av en redan inträdd konflikt. Därutöver går steget till att direkt för visst tillfälle eller viss tid förbjuda alla konflikter eller rent av till förbud att fortsätta pågående konflikt, detta väl närmast i ändamål att tidsfrist skulle beredas en förlikningsmannainstitution att framkomma med medlingsförslag. Det kan ju också tänkas, att ett dylikt förbud mot strejk eller lockout kan göras i avvaktan på en annan åtgärd, som dock måste betraktas såsom ett yttersta medel vid statens ingripande, nämligen obligatorisk skiljedom.

De frågor, för vilka vi nu påkalla riksdagens uppmärksamhet, torde kunna utredas så snabbt, att förslag kan föreläggas redan nästkommande års riksdag.

Med åberopande av vad vi sålunda anført få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhalla om utredning rörande dels sådana bestämmelser till arbetsfredens främjande, dels ock sådan beredskapslagstiftning till förhindrande av arbetskonflikter, som här ovan angivits, samt

att riksdagen måtte hemställa att förslag i nu behandlade frågor måtte föreläggas 1936 års riksdag.

Stockholm den 23 januari 1935.

Elof B. Andersson.

Felix Hamrin.

Eliel Löfgren.

B. v. Stockenström.

J. Bergman.

